

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

תוכן

- א. אין לדבר קצבה חוץ מלילי יום טוב ראשון של חג בלבד ... כדירה ... אף סוכה ... לילי יום טוב ראשון ... חמשה עשר בחג המצות מה להלן לילה הראשון חובה מכאן ואילך רשות אף כאן לילה הראשון חובה מכאן ואילך רשות 1.....
- ב. יוצאין מסוכה לסוכה ועושין סוכה בחולו של מועד 3.....
- ג. יוצא ידי חובתו בסוכתו של חבירו 4.....
- ד. שחייב אדם להקביל פני רבו ברנל ... הא דאזיל ואתי ביומיה הא דאזיל ולא אתי ביומיה 4
- ה. פקק החלון ... בין כך ובין כך פוקקין 5.....

דף כז.

א. אין לדבר קצבה חוץ מלילי יום טוב ראשון של חג בלבד ... כדירה ... אף סוכה ... לילי יום טוב ראשון ... חמשה עשר בחג המצות מה להלן לילה הראשון חובה מכאן ואילך רשות אף כאן לילה הראשון חובה מכאן ואילך רשות

בלילה הראשונה של חג, ליל ט"ו בתשרי חייב לאכול כזית לחם¹ בתוך הסוכה, לפי שאנו למדין בגזרה שוה מחג המצות נאמר כאן בחג הסוכות בחמשה עשר יום לחדש, ונאמר להלן בחג המצות בחמשה עשר יום לחדש, מה ט"ו יום האמור להלן לילה הראשונה חובה לאכול כזית מצה. אף ט"ו האמור כאן חובה לאכול בסוכה. ולכתחילה נכון שיאכל כביצה לעצת ידי כל הדעות².

¹ ולא מיני תרנימא דספיקא דאורייתא הוא וגם לא פת כיסנין אלא פת גמור הרא"ש והגר"א בביאורו, והגם דירושלמי מבעי לה בזה, אגן נקטינן להומרא דספיקא דאורייתא היא. שער הציון שם ס"ק מג
² מ"ב שם ס"ק כב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

וכיון שאכילת לילה הראשונה נלמד בגזירה שוה מאכילת מצה, צריך להיות דומה לה בכל דבר³, דהיינו שיאכל כזית פת ממיני דגן בתוך כדי אכילת פרס⁴ ולא יפסיק בשיחה⁵, ומצוה מן המובחר לאכול כזית בשעת המוציא ללעסו ולבלוע כל הכזית יחד⁶, ושלא יאכל בערב יום טוב מן המנחה ולמעלה, כדי שיאכל בסוכה לתיאבון, ולא יאכל בסוכה עד לאחר צאת הכוכבים⁷, ואם בירך בין השמשות ואכל כזית, צריך לחזור ולאכול כזית בלילה ודאי, אבל ברכת לישוב בסוכה לא יברך שנית דספק ברכות להקל⁸. ויזהר לאכול קודם הצות לילה, ובדיעבד אם לא אכל קודם הצות חייב לאכול אחר הצות, ויוכל לברך לישוב בסוכה ורק שאז דינו כשאר ימי סוכה, שאין לברך לישוב בסוכה עד שיאכל יותר מכביצה⁹, הכל כמו באכילת מצה כמו שנתבאר במסכת פסחים.

ואסור לאכול כזית מחוץ לסוכה בלילה הראשון, עד שיקיים מצות אכילת כזית ראשון, ולאחר שקיים דינו כשאר ימים שנתבאר לעיל דף כו: שמותר בפחות מכביצה¹⁰.

בשאר ימי החג אין קצבה לסעודות של סוכה אלא אם ירצה יאכל בסוכה, ואם ירצה לא יאכל רק מיני מאכלים שמותר לאכלן חוץ לסוכה, שאין המצוה אלא שאם יאכל לא יאכל חוץ לסוכה.

³ בפמ"ג מ"ז סוס"י תרמ"ג כתב בליל א' דסוכות אין יוצאים ידי חובה כי אם בפת היוצא במצה, לא בעשירה, ומכל מקום מעט מלח לא הוי עשירה, וצ"ע ולמעשה מנהג ישראל שלא להקפיד על כך ואוכלין כזית הראשון אף בחלה מתוקה וכדו' מכיון שאין למדים אלא דרך וחיוב האכילה ולא מהות האכילה שהרי אין חיוב מצה בסוכות. ועיין אשל אברהם בוטשאטש מהדו"ת, קצה המטה סי' תרכ"ה סק"צ, ובשו"ת חשב האפור ח"ב סי' ל', וכ"ה בצל"ח פסחים ק"ח ע"א בהדיא דבסוכות יכול לאכול הפת מתובל בתבלין ומיני מתיקה, וע"ע שו"ת צי"א חמ"ז סי' ל"ב, שו"ת אז נדברו ח"ט סי' מ"ו, שו"ת שרנא המאיר ח"ד סי' ס"ו מועדים וזמנים ח"א סי' פ"ו

⁴ 2 - 4 דקות ולכתחילה לא יטבלו בשום דבר מלבד מלח או דבש ולא יאכל עמו שום מאכל אחר.

⁵ כה"ח נ

⁶ מטה אפרים סי' תרכ"ה נב

⁷ והנה קידוש היה יכול לעשות מבע"י קצת על היין (ור"ל דישתה כל הכוס במקום סעודה והוא רק לדעת השו"ע דיכול לשתות אפילו רביעית יין חוץ לסוכה ולא צריך לברך אפילו כשיושב בסוכה) והמוציא וברכת לישוב בסוכה יאמר בלילה, אכן כיון דאומר סוכה ואח"כ זמן ממילא צריך לעשות גם הקידוש בלילה. ולפ"ז בליל שני לדעת הסוברים דיוכל לומר זמן ואח"כ סוכה יכול לעשות קידוש מבע"י קצת ויאמר ג"כ זמן וברכת המוציא ולישב בסוכה יאמר בלילה. אכן מלשון הרמ"א דכתב בלילה הראשונה משמע דבלילה שניה מותר לאכול בין השמשות משום שהוא מדרבנן דאנן בקיאיין בקביעא דירחא ודומיא דספירה בין השמשות מקילין כמה פוסקים מטעם זה. ונראה דסבר הפמ"ג דמה שכתב בלילה הראשונה היינו בא"י וה"ה לדין בחו"ל בלילה שניה (ובענין זה בסימן תע"ה ס"ז עיין שם) ומספירה יש לחלק דהתם עיקר ספירה בזמנינו הוא מדרבנן משא"כ יום טוב שני. כה"ל שם

⁸ מ"ב שם כה

⁹ מ"ב שם כו

¹⁰ מ"ב שם ס"ק כב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

במה דברים אמורים בחולו של מועד אבל ביום טוב ובשבת שהוא בתוך החג שחייב לאכול פת יותר מכביצה, עריך לאכול בתוך הסוכה .

ויש חולקין על כל זה ואמרים שבכל סעודות שבת ויו"ט אין עריך לאכול פת רק כזית, ואם בן ביום טוב ושבת שבתוך החג אם ירצה שלא לאכול רק כזית ולאכלו חוץ לסוכה הרשות בידו. והעיקר כסברא הראשונה לכתחילה בכל זה¹¹.

המחמיר לאכול בפסח לאכול כל שבעת הימים מצות כדעת הגר"א יש מקום לומר לנהוג כך אף בסוכות לאכול פת שבעה ימים ולברך לישב בסוכה¹².

דף כז:

ג. יוצאין מסוכה לסוכה ועושין סוכה בחולו של מועד

מי שלא עשה סוכה קודם החג¹³ בין בשוגג בין במזיד, וכ"ש אם נפלה סוכתו ביום טוב¹⁴, הרי זה עושה¹⁵ סוכה בחולו של מועד ויושב בה, ואף על פי שנאמר (דברים מז פסוק יג) חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים אין כוונת הכתוב לעשות סוכה הראויה לשבעה ימים, פרט לחולו של מועד שאינה ראויה לשבעה ימים, אלא כוונת הכתוב כל שבעת הימים תעשה סוכה, אם לא עשית ביום ראשון תעשה ביום שני, ואפילו בסוף יום השביעי.

ואף מי שיש לו סוכה, מותר לבנות בחוה"מ סוכה גדולה יותר לצורך סעודת ברית מילה, או סעודות מצוה אחרת וכדומה¹⁶ שהוא לצורך המועד, ומותר לבנות אפילו בפרהסיא¹⁷.

¹¹ מ"ב שם כג.

¹² נסתפקתי לפי מה שידוע דעת הגר"א דמצוה לאכול מצה כל שבעת ימי פסח כפשטיה דקרא שבעת ימים תאכלו מצות אלא דמ"ע הוא רק בערב משא"כ אח"כ הוא רק מצוה בעלמא אפשר דה"ה הכא מצוה לכתחלה לאכול פת כל ז' ימים ולברך לישב בסוכה. מ"ב שם כד.

¹³ שו"ע ונו"כ תרלו א

¹⁴ וביו"ט אסור להקימה ואפילו אם הרוח הפיל ממנה רק מקצת מן הסכך לבד אין להוסיף ביום טוב בעצמו, וע"י עכו"ם אפילו נפל הסכך כולו ג"כ יש להתיר. מ"ב שם ס"ק א

¹⁵ ואפילו בנין גמור לצורך הסוכה מותר. בה"ל שם דלא כמאמר שהתיר רק בנין עראי כנתינת הסכך או הקמת דפנות על מבנה קיים. אולם עיין בה"ח סק"ד, שאם אפשר יעדיף לבנותו מעשה הדיוט אהל עראי ועיין קו' הל' חוה"מ בשם הגר"מ פיינשטיין, ובס' חוה"מ כהלכתו פ"ח סעי' כ"ה.

¹⁶ ויש לעיין האם מותר גם לצורך אורחים הבאים אליו לבנות בנין גמור או רק בנין עראי

¹⁷ ביאור הלכה סימן תרמ סעיף ו

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

וכן מותר לצאת מסוכה זו ולישב בסוכה אחרת, ואין צריך לישב כל שבעת הימים בסוכה אחת.

ג. יוצא ידי חובתו בסוכתו של חברו

אף על פי שאמרה תורה (שם) חג הסוכות תעשה לך לך משלך כלומר שתהא הסוכה שלך ולא של חברך, אעפ"כ יוצא אדם ידי חובתו בסוכה שאולה¹⁸, דכיון שנכנס לה ברשות הרי היא כשלו ולא נאמר לך משלך אלא להוציא את הגזול, ועל דרך שיתבאר בדף לא. וכן יוצא אדם ידי חובתו בסוכה שיש לו שותפות בה עם חברו, אפילו אם נכנס לה שלא ברשות חברו ואין זה נקרא גזל, כיון שעל דעת כן נשתתפו שכל אחד מהם ישתמש בה כרצונו.

ועל אף¹⁹ שלכתחלה אין לישב בסוכתו של חברו שלא מדעתו, אף על פי שאין דעתו לגזלה ממנו, שמא בעל הסוכה הוא מקפיד על זה, שלא יראה חברו את אכילתו ואת עסקיו בלי ידיעתו.

אבל מותר לכוון לישב בסוכת חברו²⁰, בשעה שאין בעל הסוכה שם בסוכתו, שבודאי לא יקפיד על זה. שנוח לו לאדם שתיעשה מצוה בממונו בדבר שאין בו חסרון כס. אולם אם אפשר שיבוא בעל הסוכה בעוד שהוא שם, אף שבעת הכניסה אינו שם, לא יכנס שלא מדעתו כי אפשר שבעה"ב יתבייש ליכנס ולאכול, או לעשות עסק אחר בפניו. ואם נטל רשות מאשתו²¹ של חברו כשאינו בביתו, מותר שמסתמא לא יקפיד ע"ז.

אם הסוכה מקושטת בקישוטים נאים ומוצעת בכרים וכסתות נאים ומיוחדים יש לחשוש שמקפיד בעל הבית שלא ליכנס אפילו אינו נמצא שם, ואינו עתיד לבוא כל זמן שהלה יהיה שם, ואין ליכנס לתוכה²², והנכנס לתוכה ללא רשות לא יברך עליה.

וכן אם הסוכה בנויה במרפסת חברו, או בחצר פרטית הסמוכה לחלונות ביתו, אסור להכנס ללא רשותו²³.

ד. שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל... הא דאזיל ואתי

ביומיה הא דאזיל ולא אתי ביומיה

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם ב

¹⁹ רמ"א ונו"כ שם ג

²⁰ מ"ב שם ס"ק ט מהמ"ז

²¹ ואם נטל רשות משאר בני הבית עיין ערוה"ש סעי' ה שלדעתו אינו מועיל, אולם גם לדעתו אם יש אומרנא שמסתמא אומרים כן על סמך שיודעים דעת בעל הבית מועיל רשותם.

²² כה"ח שם טו

²³ שהרי על ידי זה יוכל לראות הנעשה בביתו וחצרו ופוגע בפרטיותו.

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

י"א²⁴ שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל, ויש אומרים²⁵ שאין חובה זו נוהגת בזמן הזה. אך לכו"ע על אף שאינה חובה מצוה לבקר את רבו בכל רגל ונכון לעשות כן²⁶.

ומכל מקום²⁷ אין נכון שיעזוב אדם ברגל את אשתו ובניו, וילך למסעיו אל רבו החונה בעיר אחרת, לשבות שם ביום טוב, או בראש השנה, כדי שיקיים מצוה להקביל פני רבו ברגל, שהרי מצוה מן התורה לשמוח ביום טוב יחד עם אשתו ובניו, וכמו שנאמר (דברים יד, כו), ושמחת אתה וביתך. וכן נאמר (דברים טז, יד) ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך וכו'. ובפרט אם אשתו מקפידה על זה, שבודאי שאין לו לנסוע לרבו בניגוד לרצונה, שהרי גדול השלום. וכל שכן שאין לעשות כן בשנה הראשונה לנישואיו עם אשתו, וכמו שכתוב (דברים כד, ה), נקי יהיה לביתו שנה אחת ושימח את אשתו אשר לקח. ואין המצוה להקביל פני רבו ברגל, אלא כשרבו חונה בעירו ושער מקומו, באופן שיכול ללכת לבקר את רבו ואחר כך חוזר לביתו בו ביום. ואפילו אם רואה שאשתו מוחלת ומסכימה שיסע לרבו, אין ראוי לעשות כן. אבל אם היא ממריצה אותו ומעודדת אותו שיסע לרבו, יכול לנסוע לרבו, ובלבד שיקיים מצות שמחה לאשתו על ידי קניית בגדים נאים ותכשיטים יפים לאשתו ולביתו

ה. פקק החלון ... בין כך ובין כך פוקקין

כבר נתבאר במסכת שבת קבו. ששמשה שהתנפצה²⁸, בערב שבת מותר לתת במקומה דיקט (עץ לבוד) או קרטון (פקק החלון) כדי למנוע מן הרוח מלהיכנס לבית וכדי שלא יסתכלו בני אדם לבית או להחשיך את החדר אפילו אם עדיין לא השתמש בהם, אם חשב מע"ש להשתמש בהם לכך,

²⁴ ס' יערות דבש ח"א דרשה י"ב, וע"ע שדי חמד כללים מערכת ח' כלל ק' בשם עוד הרבה פוסקים דס"ל דאיכא חיוב, ועיי"ש פלוגתת הפוסקים או חיובו מה"ת או מדרבנן, ובס' אורחות רבנו ח"ב עמ' קי"ב מביא בשם הגר"י קניבסקי זצ"ל שדין מצוות קבלת פני רבו נהג רק בזמן שלמדו בע"פ וקיבל מרבו רוב תלמודו, אבל בזה"ז שלומדים מגמ' וספרים לא שייך ענין דרבו מובהק וחיוב הקבלת פניו, ובוזה שמלמדו דרך הלימוד לא נעשה רבו כי יכול להתלמד דרך הלימוד לבד ועוד מי יודע אם הדרך של רבו היא האמת, וברבו שאין מובהק ליכא חיוב לקבל פניו.

²⁵ ועיינן בשו"ת נ"ב מ"ת סימן צ"ד בענין הקבלת פני רבו ברגל כשאינו הולך בלא"ה ללמוד ממנו רק להקביל פניו אין חיוב בזה"ז שאין בהמ"ק קיים ואין אנו יכולים לעלות ולראות להקביל פני השכינה ומ"מ נכון הוא לעשות כן אבל אין חיוב בזה"ז לכן השמיטו הרב והש"ע. שערי תשובה סימן תקכ"ב ומלשון הנובי" משמע דאם הולך ללמוד מרבו איכא חיובא

²⁶ כן מוכח מגמ' סוכה דף י' דא"י אנא שלית מצוה ופירש"י להקביל פני רבו ברגל, וכן בשו"ע ס' ש"א סעי' ד' וס' תקנ"ד סעי' י"ב, ועיינן שו"ת צ"א ח"י"ו ס' מ"א ושו"ת קנין תורה ח"ה ס' ס"א.

²⁷ פשוט ומוכח מהגמ' וכ"כ בילקוט יוסף קצוש"ע אורח חיים סימן תקי"ט דיני שמחה ביום טוב סעיף יד
²⁸ שש"כ ג' ד מא

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוּבָּה

אפילו אם אינו קשור ואינו נחשב כמוסיף על הבנין. וכל שכן שמותר אם נשתמש בהם כבר אפילו רק פעם אחת.

אך אם התנפצה בשבת מכיון שלא חשב לכך מע"ש אסור. שהרי יש שהדרך לבטלו בחלון עכ"פ לזמן. ואם אינו עומד לתקנה בזמן הקרוב, אסור גם אם כבר השתמש בו בע"ש, שהרי הוא כמוסיף על אהל קבוע.

אך כל זה בדבר שדרך לבטלו שם, אבל דבר שאין דרך לבטלו אלא לפי שעה, מותר לסתום בו את החלון, ולכן מותר לפרוס בגד בלי להדקו בנעצים או להדביקו.

וכן תריס שנשבר אפילו בשבת, מותר ליתן במקומו דיקט (עץ לבוד) או קרטון, כדי להחשיך את החדר, או למנוע הסתכלות פנימה. שהרי הדרך לפתוח ולסגור תמיד.

וכן מותר להדק וילון למסגרת קשוחה וכדו' בקצהו העליון והתחתון, כמו וילון הבא באופן זמני במקום דלת שנתפרקה ממקומה, אם אמנם עתיד הוילון להישאר במסגרת רק באופן עראי, אך ודאי שאין להשתמש במסמרים, ואף לא בנעצים, כדי להדק את הוילון למקומו.

רשת שנועדה להכניס ולהוציא מהחלון, מותר להכניסה ולהוציאה בשבת, אך רשת העשויה להשאר בקביעות, וכדי לפתחה מזיזים אותה מצד לצד, אין להסירה או להחזירה בשבת.

דלת שנשברה מציריה מע"ש מותר להשמש בדלת לזקפה כנגד הפתח כשנכנסים לחדר כדי לסגרו ולחזור ולפתחו. אך אם נשברה בשבת הרי היא מוקצה.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>